Hukuk Bölümü 2007/174 E., 2008/32 K.

"İçtihat Metni"

Davacı, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. maddesine aykırılık nedeniyle trafik zabıtasınca ehliyetin 2 yıl süreyle geri alınmasına ve 475,00 YTL para cezası verilmesine ilişkin 16.8.2005 tarihinde düzenlenen, DU/290301 no.lu trafik ceza tutanağı ile 186315 no.lu sürücü belgesi geri alma tutanağının iptalleri istemiyle, 22.8.2005 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

AFŞİN SULH CEZA MAHKEMESİ; 21.10.2005 gün ve 2005/217 Müt. sayı ile, itiraz edenin Mahkemelerine verdiği itiraz dilekçesi ile Afşin İlçe Emniyet Müdürlüğü tarafından kendisine alkollü araç kullandığı gerekçesiyle ve bu gerekçeyle trafik görevlileri tarafından hakkında ilk işlem yapılmasından 50 gün sonra ve usulüne uygun olmayan alkol kontrol sonucuna göre düzenlenen rapora istinaden 2918 sayılı yasanın 48/5. maddesi gereğince 475 YTL idari para cezası uygulandığını ve ehliyetine 2 yıl el konduğunu, bu uygulamaların usule uygun olmadığını kendisine kesilen trafik para cezası tutanağının ve ehliyetine el konulmasına dair tutanağın iptalini talep etmekle; itiraz dilekçesi ve ekinde bulunan evrak ve tutanakların duruşmalı yapılan incelemesi sonucunda gereğinin düşünüldüğü; itiraz eden hakkında tutulan tutanakların ikinci defa alkollü araç kullanımı ile ilgili olduğu, 2918 sayıl Yasanın 48. maddesine göre 1. ve 2. defa alkollü araç kullanımı halinde trafik para cezasının uygulanmasının ve ehliyetin maddede belirtilen süreler için geri alınmasının idareye ait olduğu, 2918 sayılı yasanın 116. maddesine göre sulh ceza mahkemesine yapılacak itirazların maddede belirtildiği şekilde sınırlı olarak düzenlendiği, bu itibarla alkollü araç kullanılması gerekçesiyle uygulanan idari yaptırımlara karşı sulh ceza mahkemesine itiraz edilemeyeceği, bu idari işlemlere karşı ancak idari yargı yoluna başvurulabileceği gerekçesiyle, görevsizlik kararı vermiş, bu karar itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı, aynı istekle, 22.8.2005 gününde idari yargı yerinde de dava açmıştır.

GAZİANTEP 1. İDARE MAHKEMESİ; 2.9.2005 gün ve E:2005/833, K:2005/1292 sayı ile, para cezası ile sürücü belgesi geri alma işlemlerine karşı ayrı dilekçelerle dava açılması gerektiğinden bahisle dilekçe ret kararı vermiştir.

Davacı, bu defa 16.8.2005 tarih, 290301 no.lu trafik para cezasına ilişkin tutanağının iptali istemiyle yeniden dava açmıştır.

GAZİANTEP 1. İDARE MAHKEMESİ; 27.1.2006 gün ve E:2005/1116, K:2006/73 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesine göre "kabahat" deyiminden kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 3. maddesinde, bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağının öngörüldüğü; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğunun, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğunun hükme bağlandığı; anılan Kanun'un genel hükümleri arasında yer alan 27. maddesinin birinci fıkrasında, idari para cezasına ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği öngörülmüş olup, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği 1.6.2005 tarihinden itibaren idari para cezalarının, idare mahkemelerinin görev alanından çıkarıldığı, verilen para cezasına bakma görevinin de Sulh Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Davacı tarafından bu karara yapılan itirazda; ehliyetin geri alınmasına ilişkin davanın Gaziantep İdare Mahkemesinin esasına kaydedildiği ve yargılamasının sürdüğü ifade edilerek kararın bozulması istenilmiş ancak, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesinin 30.6.2006 günlü, E:2006/378, K:2006/362 sayılı kararıyla istem reddedilerek karar onanmış ve kesinleşmiştir.

Davacı, bu defa 16.8.2005 tarih, 290301 no.lu trafik para cezasına ilişkin tutanağının iptali istemiyle yeniden adli yargı yerinde dava açmış; Afşin Sulh Ceza Mahkemesi; 22.12.2006 gün ve E/K: 2006/191-191 D.İş. sayı ile, süresinden sonra açılan davanın reddine karar vermiş; bu defa davacı vekilinin karara yönelik iade-i muhakeme talebi, aynı Mahkemenin 27.12.2006 gün ve E/K:2006/264-264 D.İş. sayılı kararı ile reddedilmiş; Davacı vekilinin bu karara itirazı ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ilişkin dilekçesi üzerine; Afşin Asliye Ceza Mahkemesi; 6.2.2007 gün ve 2007/15 D.İş sayı ile, yargılamanın yenilenmesi talebine ilişkin mahkeme kararını yerinde bularak davacının itirazını reddetmiş ve dosyaların Sulh Ceza Mahkemesince Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine yönelik talebini kabul etmiştir. Sonuçta davacının talebi doğrultusunda görev uyuşmazlığının çözümü amacıyla dava dosyaları Mahkememize gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 03.03.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…

…."açıkça belirtilmiştir.Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında; trafik para cezası yönünden ve Afşin Sulh Ceza Mahkemesinin; 21.10.2005 gün ve 2005/217 Müt. Sayılı kararı ile Gaziantep 1. İdare Mahkemesinin; 27.1.2006 gün ve E:2005/1116, K:2006/73 sayılı kararları arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu ve adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak, davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece; idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmediğinden görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ve Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2918 sayılı Yasanın 48/5. maddesinin ihlali nedeniyle trafik zabıtasınca davacıya para cezası verilmesine ilişkin tutanağın iptali isteminden ibarettir.

Uyuşmazlığın çözümü için, aynı maddi olaydan kaynaklanan sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınması ve para cezası verilmesine ilişkin işlemlerin 2918 ve 5326 sayılı Kanunlar uyarınca, ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

2918 Sayılı Yasanın Beşinci kısmında Sürücü Belgeleri ve Sürücüler başlığı altındaki 36. maddede, motorlu araçların sürücü belgesi sahibi olmayan kişiler tarafından karayollarında sürülmesinin yasak olduğu, 38. ve 39. maddelerde sürücü belgesi sınıfları ve belgelere ait esasların belirlendiği, İçişleri Bakanlığınca, trafik güvenliği nedeniyle gerekli görüldüğünde değiştirilmesinin zorunlu olduğu, zorunluluğa uymayan sürücülerin araç kullanmaktan men edileceği, bunun usul ve esaslarının Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikte belirleneceği; 40. maddede, dış ülkelerden alınmış olan sürücü belgelerinin kanunlar, ikili veya çok taraflı anlaşma hükümlerine istinaden işleme tabi tutulacağı; 41. maddede sürücü adaylarında aranacak şartlar, 42. maddede sınavlar ve belgelerin verilme esasları devam maddelerinde de kurallara uymayanlara verilecek cezalar, uygulanacak tedbirler, sürücü belgelerinin hangi koşullarda geri alınacağı hususları ayrıntılı ve idarece tek yanlı kurallar şeklinde belirlenmiş; 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 19. maddesinde de, diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için; "ehliyetin geri alınması" gibi yaptırımlara ilişkin hükümlerin, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklikler yapılıncaya kadar saklı tutulacağı öngörülmek suretiyle geçici istisna getirilmiştir.

Bu nedenle; sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin işlemlerin ayrıntılı idari kurallarla düzenlendiği, 5326 Sayılı Kanun'un 19. maddesinde ehliyetin geri alınmasına ilişkin hükümlerin geçici istisnalar içinde sayıldığı hususu da dikkate alındığında; sürücü belgesinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin davaya bakma görevi idare mahkemesine ait olmaktadır.

Uyuşmazlığın esasını oluşturan para cezası verilmesi işlemine gelince:

13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, "Bu kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir" denilmiş; "Alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı"nı düzenleyen 48. maddesinin değişik beşinci fıkrasında, yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgelerinin altı ay süreyle geri alınacağı ve haklarında 379.00.- YTL para cezası uygulanacağı, ikinci defasında sürücü belgelerinin iki yıl süreyle geri alınacağı ve haklarında 475.00.- YTL para cezası uygulanacağı ve bu sürücülerin Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulacakları, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgelerinin süresi sonunda iade edileceği, üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgelerinin beş yıl süreyle geri alınacağı ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 760.90.- YTL hafif para cezası uygulanacağı, ayrıca, psiko- teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulacağı, bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgelerinin iade edileceği öngörülmüş; aynı Yasa'ya 8.3.2000 tarih ve 4550 sayılı Yasa ile eklenen Ek 13. maddede, "Bu Kanunda yazılı suçlardan 48 inci maddede gösterilen ' alkollü araç kullanmak' suçunu birinci ve ikinci defasında işlemek, 51 inci maddenin üçüncü fıkrasında geçen ' bir yıl içinde hız sınırını beş defa ihlâl etmek' , 118 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı '100 ceza puanını doldurmak' suçlarından birinin tespiti halinde, sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması işlemlerine bu Kanunun 6 ıncı maddesinde sayılan trafik görevlileri yetkilidir." hükmüne yer verilmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi, 2918 sayılı Yasa'nın 116. maddesi kapsamında araç tescil plakasına göre düzenlenenler dışında trafik zabıtasınca uygulanan idari para cezalarına karşı açılan davaları; bu uygulamanın idari ceza kapsamında bulunması; Yasada idari cezalarla ilgili davalarda (116. maddedeki itiraz yolu hariç) görevli yargı yerini açıkça belli eden bir hükme yer verilmemesi; bu Yasada gösterilen adli cezalara hükmetmekle görevli mahkemeye işaret eden 112. maddeye de herhangi bir atıfta bulunulmamış olması karşısında ve göreve ilişkin genel ilkelere göre idari yargının görev alanında görmüştür.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde

" (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

Aynı Kanunun 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrada ise; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu'ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna

ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen trafik para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararın(sürücü belgesinin 2 yıl süreyle geri alınması) da verildiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanunun 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu 48. maddesi uyarınca verilen para cezasına karşı açılacak davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle,İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Gaziantep 1. İdare Mahkemesi'nce verilen 27.1.2006 gün ve E:2005/1116, K:2006/73 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,03.03.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.